

EL BALL

L'aire fred travessava els abrics. El cel negre deixava brillar els estels nets i rasos. El carrer estava solitari i els fanals il·luminaven amb claror blanca.

Les tres dones caminaven de pressa sobre les sabates enllustrades, vigilant de no ensopegar, massa acostumades a usar espardenyets. La més jove donava el bracet a la seva mare. L'altra dona jove caminava al costat d'elles amb les mans dins les butxaques de l'abric i la mirada a terra.

En girar la cantonada, desaparegué la solitud. Tres figures, tapades com elles pel fred, caminaven per l'altra vorera. Dues més endavant feien el mateix i, si miraves cap avall, altres persones es podien veure caminar en la mateixa direcció.

Les cares de les tres dones reflectien expectació a mesura que avançaven. Els ulls de la més jove brillaven blaus, la cara blanca i fina de la seva joventut destacava encara més en contrast amb la de la seva mare.

Ara ja es veia "El Círcul", el Teatre on anaven al ball, tot il·luminat per unes bombetes.

La gent s'apilava al guarda-roba, i després, entrava a la sala, ple de llotges al voltant de la pista.

Una olor de perfums, a polvoreres de la cara, a roba emmidonada i a tabac les embolcallà només entrar. La

música ja entonava un lleuger vals, i elles s'assegueren en una llotja apartada i compartida amb una altra família.

- Posat el llaç bé, Lola - digué la mare a la seva filla gran.

Aquesta se'l posà recte sense massa compliments i s'assegué al costat de sa mare, ben al seu costat.

La més jove no tingué gaire temps de contemplar la sala. Aviat un jove d'educades maneres, vestit amb roba bona s'acostà a elles i demanà que li reservés el següent ball, dirigint primer a la mare l'educat:

- Bona nit, com estan?

- Bé, gràcies - respongué aquesta amb un somriure complaent.

La peça que ara sonava aviat s'acabà i la jove baixà de la llotja de la mà d'aquell home.

- Ta germana aviat ens la prendran - digué la mare a la seva filla gran, mirant com la parella iniciava el ball.

- Sí mare, ella sí - respongué la gran-. Jo no en tinc ni ganes de ballar, prefereixo mirar, ja veu o no venir, tant me fa.

La vista de la sala era alegre; tothom mudat, repintat, però si hom s'hi fixava una mica endevinava unes diferències de classe entre la gent. Hi havia qui duia unes robes, uns barrets cars; altres com aquella mare i aquelles dues filles vestien unes robes senzilles, unes sabates no tan llustroses com les d'altres i no per falta de llustre. Les llotges també mostraven diferències; les del centre eren amples, folrades de vellut vermell; a les dels laterals, en canvi, les cadires ja no eren ni folrades; les de més als extrems tenien bancs en lloc de cadires i estaven més plenes

de gent.

La jove parella que dansava per la pista era una més de tantes parelles. L'home intentava dir alguna cosa a la jove, sense trobar les paraules adients:

- Li he de dir una cosa.
- Sí, ja m'ho va dir en el passat ball - respongué la jove.
- Un dia li diré una cosa, segur -insistí.
- Com vulgui - respongué ella.

Era la segona vegada que deia allò; que havia de dir una cosa. Ella s'ho podia imaginar, però no acabava de comprendre perquè no li deia ja. "No es deu atrevir encara". - pensà la jove. Aquell noi era educat, fi. A casa seva tenien negoci; eren pastissers. Ella, a casa eren molt pobres; tot el dia a la fàbrica, després a la vinya, a collir olives i a buscar llenya. Què podien fer tres dones soles per tirar endavant. El seu pare havia mort ja feia uns quants anys, ella era una nena encara, ara ja era una dona, tenia quinze anys. Aquell noi es sentia atret per la Roser, però a ella hi havia una cosa que no li agradava; aquelles mans tan petites i fines que l'agafaven al ballar. Semblaven d'un nen, era com si no la poguessin protegir.

Els pensaments s'esvaïren quan el ball s'acabà i ell l'acompanyà a la llotja.

Fou llavors, de camí a la llotja, vorejant la pista que es toparen amb aquells germans. Un d'ells aturà a la seva parella, mentre l'altre germà sense gairebé donar-li temps a mirar, es dirigí a ella i li demanà per ballar el següent ball.

El pastisser, tot parlant amb l'altre germà, sentí la proposta, però com ell no havia demanat la reserva no

pogué dir res. Sentí com ella responia que estava lliure en aquell ball, i desapareixia pel mig de la pista altre cop, ara acompanyada per aquell home alt, germà de l'amic del pastisser.

La Roser s'havia fixat ja un parell de vegades amb aquells germans, que havien vingut a viure al seu poble no feia pas gaire. Eren de la colònia fabril que hi havia a l'altra banda de riu. No tenien mare, s'havia mort de part de l'últim fill, ells i el seu pare havien viscut amb l'àvia des d'aleshores. Eren quatre germans i una germana. No eren rics, però eren alts, elegants i feien patxoca quan entraven tots junts al ball.

No sabia més del que havia explicat una veïna del carrer. No havia parlat mai amb cap d'ells fins aquell moment.

Ella era més aviat baixeta, li arribava a l'alçada justa de mig tòrax, era per aquest motiu potser, que se sentia vergonyosa, petita i poca cosa. Ell la mirava amb un ample somriure, i la subjectava amb unes mans fortes, grans, de treballador. Ell era enraonador i fou fàcil trencar el silenci del primer moment.

Ballaren no un ball, sinó tres, o potser quatre. El temps passà volant, i quan l'acompanyà a la llotja i saludà a la mare i a la germana, ja era mitja nit.

Durant la resta de la vetllada, la jove encara ballà amb dos o tres joves més, i un altre cop amb el pastisser que aprofità un moment que ella es quedava a la llotja.

La germana gran, en canvi, s'avorrí bastant, sols ballà dos balls en tota la nit, encara que tant li feia. - Això d'haver d'enraonar per no dir res- deia sovint - fa ximple.

Quan les tres dones decidiren marxar, ho feren amb uns veïns del carrer. Aquelles no eren hores per anar soles a casa.

La lluna brillava clara al mig del cel, la Roser la mirà i la veié més brillant encara del que era.

UNA PROPOSTA

Devia fer una hora que caminaven, quan van arribar al portal de Santa Oliva que donava entrada al poble pel camí de les vinyes. Anaven carregades amb cistells plens d'olives. La Lola cantussejava repetidament una sardana.

Pel carrer es trobaren amb alguns senyors i senyores que mudats anaven cap a missa.

- Deuen ser prop de quarts de dotze- digué la Lola, deixant de cantussejar i mirant l'alçada del sol.

No eren les úniques que baixaven de les vinyes. En aquell matí de diumenge molts vilatans aprofitaven per anar a les vinyes a collir les últimes olives de la temporada o llenya pel foc. Algunes, com elles, anaven a peu, altres amb mula, alguns fins i tot amb tartana.

Ja enfilaven el carrer cap a casa, quan tot d'una s'adonaren que una dona estava aturada davant del portal de casa seva. No era una veïna, ni ningú del poble. Era, per la roba que duïa, una de les majordomes de l'hotel Gori; l'hotel que acollia a rics burgesos de Barcelona que volien fer una estada al Balneari que hi havia a un parell de quilòmetres del poble.

- Què deu voler? - es preguntà la mare en veu alta. - Sembla que ens esperi.

I així era; la dona estava recolzada al portal de casa seva.

En veure-les arribar, s'encarà amb elles.

-Bon dia -digué - És vostè la senyora Maria Esquerda?

-Sí senyora, soc jo mateixa - respongué la mare estranyada per tan insòlita visita.

La majordoma resultà que venia de part de la senyora Arnau; una senyora de Barcelona, fidel visitant del balneari, la qual desitjava veure a la Roser, si pogués ser aquell mateix matí a l'hotel Gori.

Les dones assentiren la petició, i la missatgera se'n va anar carrer avall.

-Què deu voler la senyora Arnau de tu? -preguntà la mare a sa filla petita.

La Roser havia treballat un parell d'estius per aquella senyora. La Roser recordà, mentre es rentava i es mudava, aquells plaents estius que havia passat cuidant el bebè de la senyora. Ella tenia llavors vuit anys i havia de vigilar-lo, i donar-li la pipa untada de mel quan es despertava. "Que bona era aquella mel" pensà de sobte recordant el sabor. Mel pel bebè que sovint ella tastava; davant la irresistibilitat d'una cosa tan dolça per una nena com ella, que no estava acostumada als requisits.

La Lola, des d'una cadira en la qual s'havia instal·lat des que havien arribat de la vinya amb una novel·la tronada a la mà, mirà a sa germana i digué:

-Au ves!, encara faràs tard!.

A fora, el cel era clar, d'un blau intens que feia mal als ulls; ni una boira, semblava de primavera. L'aire, però era fred i no deixava dubte de l'època de l'any en la que es trobaven. Una bafarada d'olor rànica li arribà al passar per